

17.
S
F
W
K
/
H
i
K
l.
i
u
u
u
u
l. b
J
a
t

16 Charitius.

1793. 1^a Boehmer

Gressler, Fridicus Gulbelm: Nova commentatio in locum
Res. 52. 13 - 53. 12.

Wirsch, Henricus Christophorus: Pro testamentis

Knezel, Gualtero Christianus: Ord. juridici . . . Decanus:

l. b. o. (ad reputationem inang. Francii Ludovici

Henrici Hermannii innotat) System: de futuris arbitris
in proedio pupillarum mortuus vendente.

Knezel, Gualtero Christianus: Ord. juridici . . . Decanus:

l. b. o. (ad reputationem inang. Henrici Christiani Kirchnerii
innotat) Innot: de ordine litis in causis universarum curiarum
publicarum in Saxonia Saksorum extraneis uno-
supplicum tractatus I.

Knezel, Gualtero Christianus: Ord. juridici . . . Decanus:

l. b. o. (ad reputationem inang. Christiani Erdmanni
Zanoga innotat)

Hahlschatter, Petrus Christianus: De fine societatis civilis

6te Muenberger

7. Schlockwerder, Carolus Augustus: De vera sponsaliorum
publicorum ex legibus praecipue Saxoniae
lectus adole
8. Stuebel, Christophorus Carolus: Utrum delictum punit
prescriptione in foro recte tollatur, nec ne?
9. Stuebel, Christophorus Carolus: Utrum et quatenus fori nostri
usus in puniendis subditorum temporariorum delictis,
si qual apud eos commiserit, cum principiis iuris
criminalis universitatis conveniat, nec ne?
10. Stuebelius, Christophorus Carolus: Quatenus actiones, quae
vulgo delicta carnis dicuntur, e principiis iuris publici
universitatis esse concordant?
11. Stuebel, Christophorus Carolus: De foro delicti in confiniis
circulatione committi.
- 12te ^{Staller} Wern. Porffin, Gualter: Urd. jur. -- De causis: lectus
honorato salutem (ad Disputationem inaug. Caroli
Augusti Schlockwerderis invitata)

13. Wiesand, Georgius Stephanus: (Art. 6 § 17 D.) De lacuna-
bonibus et leg. 6 § 17 D.

14. Wölisch, Christianus Fredericus: De officio principis Evan-
gelici Germaniae praesidentis in territorio suo, ne Inscr.
tus religionis Evangelicae publicis fidei symbolis
ataeni quod nocent.

15. Jansen, Christianus Vidmann: Dissertatio juridica, inter
causas, quibus homines proprii contra Romanos, alios
in Electoratu Saxoniae perpetuum domicilium constiter-
les, tam apud Iam accipiendos, et libertatem proovocare
possuntur

1794. im folgenden Bande

1. Antonius, Constantius Gollub: Verisimillima Librum Iurum
interpretandi ratione

2. Bichlitz, Gustav Alexander: De iuribus singularibus, abque
immunitatis et rem metallicam in Saxonia concessis

3. Boehmer
3. Bachmann, Georgius Rudolphus: De penis multiplici
in Saxonia

4te Rosenhahn 4te Rudolph

4. Knezel, Ernestus Grop. Chrostkianus: Collegii jurisdis - 8.

Decanus: l. b. s. (ad reputationem suam. Grotius: 9.

Mendax Bielitzii invid.) Faust: De transactione 10.

4te Schmid, Carolus Ferdinands: Ord. phil. . . Decanus: con
4te Merenberg Engel

4te Schmid, Carolus Ferdinands: Ord. phil. . . Decanus: con 11.

ferenda utriusque laurea solemniter . . . philosophica

. . . : candidatis insunt praemissa prohibitionis de M.

Trentino Parone. leg. XII. tab. interprete.

6. Thaleritz, Iustus Augustus Hieronymus: Dissertationes, quae

demonstratur jure lex patri liberis sororibusque

habenti bona a matre per ultimam voluntatem, sub

lege, ne alienentur, sed ut in familia conserventur,

relicta, extra familiam . . . alienare non licere

. . . dependet.

7te Tiller, Carolus Ferdinands: De pseudolegicis heredibus

7te Tiller - Rausendorf

8. Wiesandius, Georgius Heptanus: Capita juris controversa.
9. Wiesandius, Georgius Heptanus: Theses juris variae
10. Wiesandius, Georgius Heptanus: De iuris praescriptionis
in crimine bigamiae
11. Wilisch, Christianus Fridricus: De lite super rebus castris
locis bello Georgiano acquisitis contra Norimbergenses
& principes Electores Palatino - Borussiae imperatoris

4

[Faint, illegible handwriting in cursive script, likely a list or account book entry.]

4

19

1773 4 75

ORDINIS IVRIDICI

IN

ACADEMIA WITTENBERGENSI

H. T.

DECANVS

D. GOTTLQVVS CHRISTIANVS

K L V G E L

FAC. IVR. WITTENB. ASSESSOR, ET IN SENATV CIVITATIS

WITTENB. SYNDICVS

L. B. S.

ineft

*de ordine litis in caufa amiffarum cautionum publicarum
in Saxonia datarum earumque anonymarum*

tractatio I.

ORDINIS IURIDICI
ACADEMIAE WITTEBERGENSIS
H. T.
DECANVS
D. GOTTLIBVS CHRISTIANVS
K I V G E I

TAC. IVR. WITTEB. ASSESSOR ET IN SENATU CIVITATIS
WITTEB. REXMICOVS

L. R. S.

in
de ordine hinc in causa consensuum conditionum publicorum
in Saxonia hinc in consensuum conditionum
p. 100. 1.

Recte Cuiacius in *paratitlis ad Dig. ad Lib. XXII. tit. III. in fine* scribit, quod additur, scilicet in tituli inscriptione, et amissione eorum, abest ab indice titulorum, hic certe superest. Cum enim rubrum tituli ita sit conscriptum, de fide instrumentorum et amissione eorum: frustra tamen quicquam in nigro de instrumentorum amissione quaeres. Forsitan, quibus compilandi pandectas negotium datum erat, ICTi omnino aliquid ex scriptis veterum collegerant, quod ad eam pertinebat causam, et hanc ob rationem, cum inscriptiones titulorum conficerent, ea verba, et amissione eorum, addiderunt: in quo et hanc habere poterant rationem, vt in ea re Pandectas, ex praecepto Iustiniani in *Const. Deo auctore §. 5.* conformarent ad Codicem, in quo similis *Lib. IV. tit. XXI.* inuenitur scriptio: deinde, cum retractarent collecta, neque enim, hoc eos fecisse, a vero abhorret, de hac materia excerpta deleverunt, vel quia continerent rescripta iam in codicem relata, (*Const. Iustin. laud. §. 6.*) vel quia omne, quod ex veterum ICTorum locis, quod ad hanc rem, consutum erat, inutile iudicarent, quod omitti Imperator iusserat, sed festinantius agentes, vt ex ipsius Iustiniani enarratione in *l. 2. §. 12. et l. 3. §. 12. C. de V. I. E.* Doctores belle tradunt, Brunquell. in *hist. iur. P. II. c. III. §. 15. et auct. ibi nominati*, editor Argentoratensis Heineccii *hist. iur.* (*Silberrad*) *L. I. c. VI. §. 390. not. α.* verba inscriptionis superflua omiserunt expungere. Absunt etiam haec verba, vt Cuiacius

oup
a 2
addi,

addit, ab indice titulorum. Intelligit, vt existimo, indicem pandectis Florentinis, prout eas edidit Taurellius, praefixum. In eo enim, vbi tituli enarrantur ex ordine digestorum libri vicefimi secundi, singularium tertij, positum est: *§. de fide instrumentorum*. Qui index, si ab ipsis pandectarum compilatoribus compositus est, de quo tantisper potest dubitari, id correxisse eos hoc saltim loco rubricae vitium, docet. At ipse Iustinianus in *constit. tanta* siue *l. 2. §. 5. C. de V. I. E.* in quo enumerat libri pandectarum XXII. titulos, de instrumentorum amissione nihil posuit. Sed animaduertendum est, in ea constitutione, quod patet ex ipsa eiusdem compage, noluisse Iustinianum accuratam dare titulorum descriptionem, vt ne quidem ibi, de fide instrumentorum, legamus, verum tantum haec, de instrumentis. Quicquid autem illius sit, ea certe, quae de instrumentorum amissione ex iure Romano disci possunt, repetenda sunt ex Codice, quamuis ne haec quidem, quae de ea re in Codice leguntur, magnam huius causae lucem affundant. Haec, quae in *l. 1. 4. 5. 6. 7. 8. et 13. C. de fide instrum.* habentur, omnia ad id collimant, amisso instrumento ipsum creditum plane non perire, dummodo id probari aliis mediis possit. Iam, cum instrumenta et publica et priuata sint, de vtroque genere id intelligi debere, eo certius est, quod inter istas leges quarta et septima ipsae de publicis agant. Publicorum autem instrumentorum varia sunt. Nunc de vno tantum genere, cautione publica data ob debitum reipublicae agere, propositum est. Ac ne id quidem in vniuersum tractaturus sum, sed de solis in Saxonia Electorali a statibus prouincialibus datis huiusmodi cautionibus siue chirographis agam, quamuis, quae proponenda sunt, facile ad alias huius generis scripturas possint applicari. Constat inter omnes, iam inde ab illo tempore, quo

quo aerarium publicum Saxoniae nostrae, quod Steuer-Casse nominamus, ordinatum fuit, maxime autem circa medium huius seculi tempus multos pecunias suas in vim mutui in id aerarium contulisse, pro quibus cautiones, steurales, Steuer-scheine appellari solent, acceperunt. Harum cautionum duae sunt classes. Altera earum, quae nomina creditorum prae se ferunt: altera, liceat hoc verbo uti, anonymarum, in quibus quicumque possessor pro creditore accipitur, auf den Zinhaber gestellt. Finito bello, quod septennale solet appellari, rebus steuralibus et inprimis causa debitorum steuralium aliter, ac fuerant olim, ordinatis, nouum genus cautionum steuralium ortum est, non, ut noua contrahantur debita, sed ut, quae iam erant, sensim deleantur, cum, ut omnibus creditoribus simul satisfaceret, ipsorum non admitteret copia. Certa igitur quantitate annua pecuniae delendis debitis (Fond d'amortissement) concedente Principe Potentissimo, pacto antea de ea re cum Borussiae Rege Potentiss. per artic. II. separatum Pacis Hubertiburgensis, a statibus prouincialibus destinata, placuit, ut per fortunam ordo solutionis in his creditoribus, qui eam optarent, constituatur. Quamobrem ut partim commodius id expediri possit, partim, ne quisquam cogi videatur ad accipiendam citius, quam quidem voluerit, crediti solutionem, haec via electa est, ut primo aerarium fieret ad delenda debita, (Steuer-Credit-Casse) separatum plane ab altero antiquitus constituto, (Ober-Steuer-Casse) in quod pecunia debitis exsoluendis destinata ex certis redditibus a receptoribus in terrae Saxonicae partibus redditibus steuralibus praepositis, (Creyß-Steuer-Einmahmen) vel, cum opus esset, si isti redditus non explerent summam annuam, quae deleat debita, constitutam, ex aliis in ipsum aerarium totius prouinciae (Steuer-Haupt-Casse) illatis redditibus, id, quod deficeret, inferendum sit, de-

inde huic negotio collegium ex statibus prouincialibus et ab ipsis pro numero circulatorum, quorum septem sunt, ex utroque ordine, equestri et ciuitatum, vt quatuordecim itaque sint electum praeficeretur, et huic potestas daretur, cautiones veteres feudales permutandi cum nouis alius plane formae cautionibus, ita, vt nouando pristina statuum prouincialium obligatio plane tolleretur. Exinde alia publicarum Saxoniae cautionum orta est diuisio, nimirum non permutatorum, alie unauisgewechselte Steuer-Scheine, et permutatorum, quibus nomen datum est: landschaftliche Obligationen. Hae permutatae omnes anonymae fuerunt, et, quatenus adhuc extant, nunc etiam sunt. Confectae autem fuerunt sex classes, prima earum, quibus littera A. inscripta est per quas 1000 Thal. solutio promittitur, secunda earum, quibus littera B. inscripta, et quibus 500 Thal. tertia earum, quibus sub litt. C. 200 Thal. quarta earum, quibus sub litt. D. 100 Thal. promittitur solutio, quinta et sexta, inscriptis litteris E. et F. earum, quibus minus, quam 100 Thal. promittebatur, ita tamen, vt, in quarum fronte littera E. posita erat, nullas ferrent possessori vsuras, e contrario iis concederetur praerogatiua solutionis prae iis, quorum signum littera F. erat. Hae sub litt. E. et F. nomen landschaftliche Obligationen non acceperunt; sed hoc landschaftliche zins- und unzinshare Versicherungs-Scheine praeditae, et separatim, proprioque ordine debita in iis comprehensa solutae fuerunt. Chirographa A. B. C. et D. signata feneratoria quidem sunt, hoc tamen modo, vt creditores apochas dent nullas, sed pro qualibet semestri solutione cautio detur, qua reddita vsurae soluantur. Cumque ad tantum tempus, quantum necesse est ad omne debitum aerarii extinguendum, dare eiusmodi cautiones vsurarum causa, et nimis molestum, et inutile quoque fuisset

fuiſſet, ſiquidem ipſa debitorum quoad ſortem quantitas quob-
 annis minuatur, cautionibus hiſ minoribus uſurarum cauſa
 datis ſuperaddita alia promiſſio eſt, omnibus iſtis ſolutis no-
 uas, ſorte interea nondum ſoluta, datum iri, idque fit, cum
 ſenae cuiuſlibet cautiones pro uſuris dentur, tertio quoque
 anno. Haec igitur ita coniuncta ſunt, vt in eodem char-
 tae folio in parte ſuperiori promiſſio de nouis cautionibus
 uſurarum cauſa dandis poſita ſit, quae nominatur Ueberschrift,
 vel voce gallica *talou*, aliquando *Saalleiſte* vel tantum *Leiſte*,
 limbum dixeris; ſubter eas ſuo ordine ſequantur ſex cautio-
 nes de uſuris ſuo quibuſlibet tempore ſoluendis, ea quidem,
 cuius dies proxime venit, in ima parte chartae poſita, caeteris,
 quanto tardius ſoluuntur, tanto limbo proximioribus, quae,
 cum ita ſibi iunctae ſint, vt ſingulae ſine reliquarum detrimento,
 vsque dum ſola remaneat, quam limbum nominaui, exemplo
 publicorum chirographorum, quae apud alias gentes in uſu ſunt,
 abſcindi poſſint, gallica voce coupons, quaſi dicas abſcinden-
 da, item *Zins-Scheine* nominatae ſunt. Omnes iſtea cautio-
 nes, de ſorte, *landſch. Obligat.* de uſuris trium annorum, *Cou-
 pons*, et de uſuris inſequentium annorum *Ueberschriften* typis
 expreſſae et a duobus XIV viris eoque, qui curat rationes,
 ſubſcriptae ſunt, ſigillo Collegii XIV viralis in ipſam chartam,
 diuerſis tamen modis, impreſſo, et cuiuſlibet addito numero,
 quem in ſua claſſe obtinet. Hi numeri, inuicem ſe eo vsque
 ſequentes, dum debitorum, quae cuiuſlibet erant claſſis,
 quantitate explerent, deinceps ſchedulis ſingulis inſcripti
 ſunt, et ſchedulae ad quamlibet claſſem pertinentes in ali-
 quod vas, aptum ad circumrotandum, (*Machine* appellant)
 immiſſae obſignatae fuerunt, vt ſingulis nundinis Lipſienſibus,
 quae celebrantur poſt feſta Paſchatos et Michaelis, publice,
 aſſidentibus XIV viris, in conſpectu omnium, quibus a deſſe
 volupe

volupe est; machinas rotando emittatur per foramina ad hunc
 actum resignata pro viribus aerarii certus numerus harum
 schedularum ex quavis classe, nullo ordine obseruato, quam
 quem fortuna in circumvolutando definit. His itaque credi-
 toribus debita soluuntur, qui permutata chirographa possident,
 iisdem numeris, qui in elapsis sunt e vase schedulis scripti, insig-
 nita. De ipsa solutione autem verba facere, hac quidem occasione
 superfluum esset, id vnicum tantum addo, eos creditores,
 quibus permutatio eo tempore displicuit, (nemo enim ad eam
 fuit coactus, si excipias certo modo tutores, curatoresue mi-
 norennum, administratores rerum ad vniuersitates pertinen-
 tium, et iudices, apud quos in creditorum concursibus cau-
 tionem non permutatae erant depositae, secundum *Mand.
 Elect. d. d. 12. Nov. et 21. Dec. 1763.*) solutionem prius petere
 non posse, quam omnibus nouatis debitis extinctis. Haec
 omnia, quae mihi ad sequentia viam praeparare debebant, et
 quae ex duobus publicis scriptis, vno summi feudalis col-
 legii, Ober-Steuer-Einnahme Avertissement die Einrichtung
 der Steuer-Credit-Casse betreffend, Leipziger Oster-Markt
 1763. altero statuum prouincialium Saxoniae, *Declaration
 sämtlicher Stände des Churfürstenth. Sachsens, die unter Höchst-
 ster Approbation errichtete Steuer-Credit-Casse betreffend
 d. d. 10. Oct. 1763.* disci possunt latius, omissem, nisi, in
 ipsa Saxoniam, nedum extra eam, esse multos, qui, quae sit
 huius rei conditio, ignorant, animaduertissem. *ib. 29. Oct. 1763.*
 Iam vero horum chirographorum vel cautionum mul-
 ta deperdita vel a veris dominis amissa sunt, nonnulla igne
 consumpta, alia furto ablata, alia per negligentiam amissa, quia
 quaedam etiam temporis iniuria vel fato corrupta. Quid
 igitur faciendum fuisset domino, ne suo crediti iure caderet.
 De hac re nonnulla exponere liceat. At enim vero in hac
 causa

egulov

causa tractanda distinctionibus quibusdam opus est. Nam quae chirographa antiqua nomen domini indicant, si adhuc existunt, de his iudicari potest facilius, quam de altero genere, propterea, quia nouus possessor sine cessione vel alia, quam dicimus, ad causam legitimatione pro creditore non agnoscitur. Hanc ob causam et Collegium steurale summum et XIV virorum iussa sunt, illud, sollicitè in legitimationem inquirere, perfectamque publice testari, hoc, sine tali testimonio permutationem denegare. *Declaration der Stände d. a. 1763. S. 8.* Deinde erant non permutata chirographa, de quibus eo tempore, quo id negotium, quod descripsi, in ordinem redigebatur, ex libris publicis aerarii satis quidem constabat, ea olim extitisse, nec, quicquam eorum causa solutum esse, probari poterat, quorum possessores tamen per longum tempus nomina sua non erant professi, adeoque nec vsuras poposcerant, neque etiam ipso illo tempore, quo fiebat permutatio, instrumenta, quae possidebant forte, prodixerant. Tandem, cum non anonymorum solum chirographorum vtriusque generis, sed et earum cautionum, quae, ut antea proposui, Coupons et Ueberschriften nominantur, vsurarum promissionum earumque limborum, alia atque alia sit ratio, praeterea diuersa plane pro diuersis, quibus amissae erant cautiones, modis obseruanda fuerint, varia de ea re consistui, necessitas ipsa postulauit. Ac primo quidem, quod ad eas cautiones attinet antiquas, de quibus, vtrum adhuc existant, ignorabatur, quandoquidem nemo per longum tempus vsuras postulasset, aliter res expediri non posse videbatur, quam ut omnes, quorum intererat, per edictum citarentur. De quo cum ad Serenissimum Principem referrent Quatuordecimviri, Eius iussu mense Octobri anni MDCCCLXIV. tale edictum praefectus Dresdensis, ad eam rem delegatus, solenni modo d. XXI. Nov. d. a. proposuit, et citauit, attamen,

men, ex praecepto Summi Principis, dilatorie tantum, omnes possessores earum antiquarum cautionum, quarum causa nemo apparuerat, nemo permutationem postulauerat, quasque nemo percipiendarum vsurarum causa ediderat, vt intra III. annos, quarum initium essent Calendae Ianuar. anni MDCCLXV. in praefectura Dresdensi compareant, et chirographa publica, quae possiderent, producant. Id a statibus prouincialibus etiam, qui tum conuenerant iussu Serenissimi Principis vocati, publice significatum est scripto typis expresso *Auertissement sämtlicher Stände von Ritterschaft und Städten d. d. Dresden den 13. Sept. 1766.* In eodem conuentu Quatuordecimuii proposuerunt statuum coetui de iterum, et peremptorie quidem, citandis possessoribus eorum chirographorum sententiam, quam Summo Electori status ipsi d. IX. Aug. MDCCLXVI. exposuerunt, submisse rogantes, vt, id fieri, clementissime iuberet. Cui voto Clementissimus Princeps adnuit ita, vt post triduum rescriberet, vbi praeteriisset spatium possessoribus chirographorum ad ea exhibenda concessum, rationem propositorum habitum, eiusque rei causa pro negotii conditione, quae amplius fieri possent, mandatum iri. Ipsi status quoque in publice proposita scriptura: *Auertissement sämtl. Stände von Ritterschaft und Städten d. d. Dresden den 28. Decbr. 1769.* indicauerunt, se, cum de ea re Dicasterium consulendum fuerit, suo tempore, quae in illo negotio porro gesta sint, publice nota facturos fore, quod tamen insecutum non est, cuius causa in eo quaerenda, quod postea sum explicaturus. Ex ipso illo statuum programme apparet, intra id, quod datum erat, triennium neminem comparuisse, qui talium chirographorum, qualia in edicto descripta erant, vllum produxerit. Vero scilicet est simillimum, eorum saltim pleraque ita deperiisse, vt, qui iure hereditario forsitan ea possidere possent, hoc ipsum ius plane ignorarent.

Omnium

Omnium igitur, qui eiusmodi possidebant antiqua chirographa, siquidem adhuc extarent, contumacia, postquam Clementissimus Pater patriae causam continuari iusserat, a superiore Aerarii Procuratore accusata fuit, qui simul, ut peremptoriae vocationi locus detur, postulauit. Icti vero, de ea re interrogati, secundum eum non pronuntiarunt. Res enim ipsa et nimis obscura videbatur, et cum iure recepto pugnare, quo prouocatio creditoris ad agendum archis circumscripta est limitibus. Praeterea, eo iam tempore iura iis creditoribus sua adimi non potuisse, ex indole dilatoriae citationis manifestum erat. Sententia scripta est mense Octobri MDCCLXIX. sed, ex mandato Regiminis Electoralis publice in iudicio XXVI. Mart. MDCCLXXI. recitata. Idem hoc Summum Collegium deinde, Serenissimo Principe ita statuente, IV. Dec. MDCCLXXII. mandauit praefecto Dresdensi, ad quem, ut iam monui, omne hoc negotium, quatenus forense est, delegatum fuit, ut creditores illorum chirographorum antiquorum eorumque dubiorum iterum, praeiudicio, sub poenae praeculi, addito, ad profitendum iura sua vocaret, dum ea tamen reddantur plana, quae ad condemnationem necessario videbantur pertinere. Verum enim vero, cum tota illa res variis premeretur iisque partim magnis difficultatibus, multaque essent, quae impedirent, quominus, quae sit horum debitorum conditio, perspicuum fieri potuisset, prout cernebatur ex his, quae XIV viri debitorum aerarii extinguendorum et praefectus Dresdensis sibi frequenter communicaauerant, ipsi status prouinciales, consulentibus ita XIV viris, cum iterum a Serenissimo Principe clementissime essent vocati ad comitia, anno MDCCLXXV. desisterunt ab ista causa, idque consilium Principi Summo explanatum ab Eo clementer exceptum est, ex quo tempore de ea re nonnulla quidem acta sunt, cum varia quae ad hoc negotium eiusque

explicationem facere posse vibebantur; et a Summo Regimine Electorali, et a Senatu aerario publico praefecto, et a collegio XIV virali ad Principem, ex eius mandatis, vsque ad annum MDCCLXXXIII. fuerint relata, nouo tamen ad vocandos creditores edicto, quantum quidem compertum habeo, locus non est datus. Quid? quod interea temporis nonnulla harum cautionum, exigendarum vsurarum causa, Lipsiae fuerunt exhibitae, quarum itaque dominus vel, si matius, possessor incognitus amplius non est. Quin tamen exacto tempore, quo praescribitur persecutionibus in iudicio, ea debita, quatenus nemo se creditorem profiteatur, vel ipso iure futurae sint extincta, dubitandum non est. Nam ratione nouarum siue permutatarum cautionum fuit constitutum, vt iis praescribatur, annis XXXI. cum spatio Saxonico praeterlapsis ab eo tempore, quo solui debebant, scilicet, cum nota numeri iis superscripta in aliqua schedularum eiectione, quae sexto quoque mense fit, emissae ex machina diem faciat venire. *Mandat d. d. 12. Nov. 1763. Declaration der Stände d. d. 10. Oct. ei. anni §. 10.* Multo magis in debito ex istis chirographis, quae nouata siue permutata non sunt, praescriptionis ius erit admittendum, vtpote in quibus neque veteris iuris aliquid immutatum, neque noui constitutum est.

Nunc igitur transeo ad eas cautiones, quae perditae quidem sunt, ita tamen, vt, qui erant domini, vel ipsi, vel saltim eorum heredes existant, iusque suum probe sciant. In hac vero causa multum interest, vtrum dominus, se prorsus amisisse instrumentum publicum, dicat, an id tantum corruptum aliquo modo fuerit. Nam, quod attinet ad posterius, plerumque iuris conseruandi ratio non admodum erit difficilis. Ita cum aliquando aliquis limbi siue inscriptionis, (Talon) fato quodam scissae, partem potiorem, in qua et nume-

rus

rus inscriptus et vnus XIV viri subscriptio legi poterat, cum
 ipsa principali cautione produceret, collegium XIV virale,
 ipsi nouas exhibere cautiones futurarum vsurarum causa vtri-
 usque speciei. (Talon et Coupons) non dubitauit. Longe dif-
 ficilior erit quaestio, cum amissa sit cautio. Equidem, qui
 eam possidebant, dicere quidem possunt, igne eam esse consum-
 tam, furto oblatam, et quae sunt eiusmodi alia. Verum ta-
 men id quoque factum esse potest, vt iusto titulo, emtione, da-
 tione in solutum et alio huius generis, in alium translatae fue-
 rint, quod vel dominus reticuit, vel oblitus est, vel, ipso mor-
 tuo, heredes nesciunt. Accidit enim statim ab eo tempore,
 quo permutatio facta, vt permutata chirographa, cum certus
 creditor in iis non esset nominatus, eodem modo, vt merx,
 in commercio esse coeperint, vt venderentur, in pignus da-
 rentur et quae sunt reliqua. Sed neque se res aliter habet,
 aut, si excipias protinisin aerario publico reseruatam ex
mandato d. d. 20. Sept. 1751. olim habuit intuitu antiquo-
 rum staturalium chirographorum, eorum scilicet, quae ano-
 nyma sunt, aut olim erant. Iam si nouus possessor chirogra-
 phum aliquo reposuerit, vt id facile non inueniat, potest vti-
 que fieri, vt, quamuis bona fide possideat, nullam poscat vsu-
 rarum vel, si fortuna suo credito fauerit, sortis etiam solutio-
 nem. Multo maior exinde necessaria fit cautio, quod is, qui
 chirographum alteri iusto titulo tradidit, dolum forte in ea cau-
 sa admiserit. Quin etiam potest haec esse domini veri negli-
 gentia, vt loci oblitus sit, in quo chirographi publici cautionem
 ipse asseruat. Neque ea res, siue ad dolum siue ad negligen-
 tiam respicias, exemplis caruit. Rectissime olim Gordianus Imp.
 Prisco et Marco rescripsit: *sicut iniquum est, instrumentis vi
 ignis consumtis, debitores quantitatum debitarum remuere
 solutionem: ita non statim casum conquerentibus facile cre-
 dendum est. l. 5. C. de fide instr.* In chirographo publico au-
 tem,

tem, quod nullum creditoris nomen in se habet, accedit hoc, ut liberioris alienationis causa et in fauorem commerciorum, ubi venerit dies solutionis, debitum illi tantum solvatur, qui ipsum chirographum reddet, neque de eo cura sit vlla, ex qua causa id possideat. Iam in mandato dato Senatui Summo aerario praefecto (Steuer-Instruction) de a. 1749. §. 23. iussit Potentissimus Princeps, anonymas cautiones considerari tanquam rem, quae iure domini ad producentem pertineat, tantummodo, si antea de vlla earum, furto eam ablatam esse, Collegio significatum fuerit, a producente, ut, quo titulo eam acquisierit, doceat, postulari; hoc factum ipsi, qui de furto erat conquestus, dato spatio VI. septimanarum ad demonstrandum dominium, notum fieri, et pecuniam debitam pro chirographo, si intra id tempus dominium a vindicante non fuerit probatum, ei, qui produxerat chirographum, siue possessori solui, quamuis huic constitutioni derogatum deinde fuerit *mandato supra laudato d. d. 20. Sept. 1751.* quo anonymae cautiones certo respectu, inscripto scilicet, qui tunc erat, domini nomine, ita, ut creditor certus factus sit, fuerint immutatae, hodie autem ex consuetudine, cessante promissione iure, quod aerarii extinguendis debitis constituti forma manifesto respuit, chirographa non permutata, quod ad hanc causam eodem modo, atque permutata, considerentur, et, quemadmodum videri potest ex schedulis Lipsiensibus, quibus cursus siue pretium pecuniae indicatur, quotidie a mercatoribus, qui hoc occupantur negotio, pro certo pretio et offerantur et postulentur. Cum autem chirographorum antiquorum permutationem et Collegium aerario publico praefectum per edictum propositum in nundinis Lipsiensibus paschalibus MDCCLXIII. et status prouinciales in declaratione d. d. 10 Oct. ej. anni indicere publice, et in his scriptis, liberrimum permutatorum chirographorum, promissionum
item

item vsurarum, concederetur commercium, Ob. Steuer Einm. Avertiff. Leipz. Ost. W. 1763. §. 7. Declarat. der Stände d. d. 10 Oct. 1763. §. 10. necessario inde sequebatur, vt promitteretur, ei, qui, cum dies solutionis venerit, possessurus et redditurus sit cautionem principalem, vel promissiones vsurarum, prout fors vel vsurae exigere possent, solutum, nec, quo titulo edens instrumentum possideat, perquisitum iri hes. Avertiff. §. 7. Quae cum ita sint, vt dominis, qui chirographa publica amiserunt, prospiciatur, forma quoque iudiciali opus erat, ex qua periculum creditum amittendi aliquatenus saltem auerteretur, quae ipsa iterum in alia re, quam in edictali citatione, vix quaeri poterat.

Erant autem iam anno MDCCLXIII. quo consilium de permutandis cautionibus captum est, multi, qui quererentur, se per bellum septennale igne vel praedatione chirographa nomine aerarii publici data amisisse, qui lucri, quod ex permutatione haberi poterat, iacturam facere recte metuebant, cum reddere antiqua chirographa pro nouis non possent. Igitur horum causa, cum omnia, quae ad distinguenda amissa chirographa ab aliis faciebant, accurate describere potuissent, eaque, quae narrabant, libris publicis ad aerarium pertinentibus probe responderent, res ita fuit instituta, vt Serenissimi Principis iussu praefecto Dresdensi fuerit mandatum, vt edicto vocaret omnes, qui sibi ias esse in illa putarent chirographa, quae singula in adiecta scriptura erant descripta, vt sub poena eius amittendi id in termino constituto docerent. Quo facto, secundum hos, qui erant conuesti, cum praeter eos comparuerit nemo, sententia lata est. Quae cum vires rei iudicatae nacta fuerit, de omni hac re copiae in forma probante a praefecto datae, et Quatuordecimviris debitis publicis soluendis missae sunt sub finem anni MDCCLXIV. vt iussis his dominis perditarum cautionum antiquarum noua e classe

classe permutatarum redderentur. Nam cum de his debitis certo constaret, quamquam de veris creditoribus dubitabatur, eorumque, qui sibi ius in ea vindicabant, rogationes Collegio XIV virali fuerint communicatae, eorum causa iam antea permutandae exscriptae erant cautiones cum reliquis omnibus, sed propter incertum, cui dari possent, apud aerarium depositae. Interea, dum ea res in iudicio ageretur, alii Summi Electoris auxilium implorabant, qui chirographa non permutata, quae possederant, recens perdidierant. His eadem iudicii forma ius suum mense Sept. anni MDCCLXV. per rescriptum Principale conseruatum fuit, hoc tamen obseruato discrimine, vt, qui nomen, ius suum et damnum perpersum professi erant ante diem peremptorium permutacioni destinatum, is autem erat XXXI. Ianuar. anni MDCCLXIV. secundum *Declar. Statuum d. d. 10. Oct. 1763. §. 5.* iis nouae cautiones, landschafftliche Obligationen, his autem, qui finito iam illo peremptorio termino demum, restitui se inter aerarii creditores, postulauerant, siquidem tanquam tales considerari debebant, qui nollent chirographa possessa permutari, quod, vt superius exposui, vnique liberum erat, eamque ob causam in eorum gratiam nullae XIVvirorum cautiones confectae et depositae erant, tantum Attestata, quae eandem vim, atque cautiones non permutatae, habeant, a Quatuordecimuiris datae fuerint. Nouae enim cautiones post illum diem peremptorium confici secundum instituti rationem non poterant propterea, quod, cum ille effluerat, libri, qui apud aerarium inscribendis debitis conduntur, (vertam verba technica ad verbum) claudi (die Bücher werden geschlossen) debebant, hoc est, quantitas debitorum inscriptorum intra id tempus constitutum, quae orta erat ex restitutis cautionibus aerarii antiquis, pro fundamento eius summae ponenda erat, ex qua quibuslibet nundinis Lipsiensibus post festa Paschatos et Michaelis

chaelis celebrandis pars quaedam solutioni erat destinanda, quamobrem cum ex forma praescripta aerarii debita minui quotannis debeant, quantitas in rationibus isto die comprehensa augeri non potuit, idque multo minus, cum schedulae notis numerorum signatae machinis includerentur iisque ab omnibus XIV viris obfignatis. At enim vero utriusque generis creditores ex Serenissimi Principis mandato oportuit, ante, quam acciperent chirographa XIV viralia vel attestata, exhibere confessionem plene liberantem et exstinguentem vetus debitum, *Mortifications-Schein* appellatur, qua deleteretur omne ius ex antiqua cautione ortum. Etenim, si, quae pro amissis habebantur, chirographa adhuc existerent, iis oblatis lis erat metuenda, cum solvi aliquid pro iis, adeoque bis eadem summa, non potuisset. Quam ob rem iam §. 21. mandati (Instruction) XIV viris 29. Oct. 1763. a statibus provinc. dati hoc comprehendebatur vt ne novum darent chirographum, si vetus existere negetur, nisi cautione liberante recepta vicissim, quantumvis aliquis ex causa edictali dominus fuerit declaratus. Quae providentia quam necessaria fuerit, eventus docuit, cum aliquando tale instrumentum antiquum nomine aerarii datum XIV viris, vsurarum percipiendarum causa transmitteretur, loco cuius iam permutatum chirographum in hominum manibus versabatur. Quae res hunc habuit exitum, vt primo quidem antiqua cautio, vtpote ex solenni re iudicata iuste permutata, in aerarium deponeretur, deinde tamen, efflagitante eo, qui transmiserat, vt aequitas obseruetur, clementer id permittente Serenissimo Principe, ipsi hunc in finem, vt ius suum contra eum, a quo acceperat chirographum, actione posset persequi, redderetur.

Post illa tempora saepius id accidit, vt permutata chirographa, promissiones item vsurarum et earum limbi, quin etiam non permutatae cautiones passim amitterentur. Ab initio quidem nullum fuit certum et peculiare ius, quod fundamentum praerberet excludendorum aliorum hominum solutionem desiderantium praeter eum, qui se dominum dicebat atque edictalem vocationem postulaverat. Solebant imploare de ea re Illustris Regiminis Collegium, idque rem committere praefecto Dresdensi, qui vocabat per edictum omnes, quorum intererat, et sententia, pro rerum, quae circumstabant, indole, ex iure communi petita, res definebatur, quo facto, qui petierant, scriptam confessionem de futura solutione, data prius cautione liberante in securitatem

scribitur

c

aerarii,

acerarii, a Quatuordecimviris accipiebant. Quodsi hi, qui amiserant instrumenta, vel ipsi vel per magistratus suos de ea re rogatos, solutionem apud XIV viros prohibere vellent, repulsam tulerunt, non solum, quod XIV viri iudiciali non funguntur munere, et nulla in possessores cautionum gaudent iurisdictione, sed etiam praecipue eam ob causam, ne commercii in his chirographis usus, qui ex scriptis publicis supra laudatis liberrimus esse debebat, turbaretur. Hos igitur, qui sibi potius, quam producenti cautionem, solui inhibendo optabant, remiserunt ad forum competens, nempe Regimen, quod Dresdae floret, Electorale, commune omnibus civibus Saxoniae, debitum vero, cum dies venerat, cuicumque, qui cautionem reddebat, solvebant. Verumtamen, si quid dubii esset, rogabatur ante solutionem is, qui eam petebat, quis sit, idque nomen annotabatur, et ei, qui questus erat iacturam, indicabatur, quae formula ipso decreto Principali statibus provincialibus anno 1766. d. 12. Aug. dato fuit approbata. Praeterea id observatum fuit, ut, si damnum passi adierant statim iudicem edicti impetrandi gratia, prius rogationibus locus non fuerit datus, nisi intercessissent mutuae praefecti Dresdensis et XIV virorum litterae, ut, num quid obfaret precibus, praefectus haberet cognitum. Idque ut in hac causa semper sit litterarum commercium, Serenissimus Elector d. 24. Febr. anni 1769. rescriptit.

Accidit autem anno 1764. ut euidem Z. permutata quaedam cautio furto auferretur, isque, cum compertum haberet, eam possidere senatum cuiusdam urbis, anno 1770. eandem ab hoc senatu, actione instituta, vindicaret. In qua causa, quae in utramque partem proposita fuerint, explanare, huius loci non est. Ea tamen, quamvis Z. postea liti renunciaverit, cum id negotium ob singulares, quae circumstabant, res ad Principem Serenissimum relatum fuerit, cognita de hac causa sententia et Summorum Collegiorum et Quatuordecimvirorum, occasionem praebuit *Mandato d. d. 26. Januar. 1775 die Vindication dieb. lich* entwendeder oder veruntrauter landschäfelicher Obligationen u. s. w. betreffend, quo omne ius cautionum publicarum vindicandarum tollitur et abrogatur. Cum autem praeter furtum aliis multis modis perita eiusmodi instrumenta esse poterant, statusque provinciales huius rei causa in comitiis anno MDCCCLXXV. habitis nonnulla de ea certe definienda proposuissent, infecutum est *Rescriptum Electorale d. 25. Jul. 1777. ad Iudicia*

Judicia suprema, item ad XIV viros, et d. 25. Aug. ei. anni ad Dicasteria Saxonica transmissum, quo ea quoque, quae circa hanc causam dubia esse potuerunt, determinata sunt. Exinde ratione amissarum cautionum publicarum forma iudicii certa fieri coepit. Et secundum has quidem leges probe distinguendum est, utrum, qui detrimentum passus est, instrumenta plane dicat esse deleta, vt amplius non existant, nec ne dicat. Pro indole huius distinctionis aliter atque aliter negotium est instituentum, de quo propediem, cum iterum scribendi opportunitas sit, plura acturus sum.

Nunc enim commendandus est

V I R

NOBILISSIMVS ET DOCTISSIMVS

HENRICVS CHRISTOPHORVS KIRSCH

DRESDENSIS

JUR. UTR. CAND.

qui; quae vitae fuerit hucusque ratio, his ipse exposuit:

Œgo, HENRICVS CHRISTOPHORVS KIRSCH, Dresdae anno huius saeculi sexagesimo octavo natus sum, ex parentibus, IOHANNE CHRISTOPHORO KIRSCH, qui nunc in Senaru, qui rebus fiscalibus in Saxonia praest, consilarii adfidentis munere fungitur, et ANNA CHRISTIANA FRIDERICA, quae e gente THILEMANNA originem duxit. Qui optimi parentes ab ineunte aetate mea priuatis doctoribus me erudiendum mandarunt, e quibus DIETERICVS, quem mors praematura rebus humanis eripuit, per decem fere annos, quorum memoriam nulla obliuio ex animo meo delebit, studia mea rexit: postea institutione CONTII, qui ecclesiae Dollaencheni praest, et BERGERI, qui iam in collegio, quod circa vestigalia publica occupatur, ab epistolis est, per quinque fere annos usus sum, LIESIVS tandem in iis litteris tradendis, quae inueni in academiam abeundi sunt addiscendae, maxime de me meritis est. Anno huius saeculi octogesimo septimo fastes huius academiae Magn. KLVEGLIO tenente in hanc musarum sedem receptus sum. Frequentani primum scholas philosophicas S. VEN REINHARDI, b. HILLERI, et Excell. SCHVIZII, historiam Magn. SCHROECKHIVS mihi enarrauit. Ius publicum et germanicum ex ore Ill. WIESANDII percepi, processum iudicarium tradiderunt

runt V. V. Illustres KLVEGELIVS, WERNSDORFIVS et SCHLOCKWERBERVS, qui potestremus etiam in regulis Iurisprudentiae ad negotia forensia adplicandis ducent se mihi praebuit. Interfui praeterea praelectionibus in ius Feudale et Canonicum ab Excell. WILISCHIO, nec non scholis disputatoriis ab Ill. WIESANDIO, KLVEGELIO, TRILLERO ac KOHLSCHVETTERO habitis, Artem reletoriam Ill. KLVEGELIVS mecum communicavit, KOHLSCHVETTERVS tandem in scholis examinatoriis mecum instituit maximam mihi praebuit utilitatem. Anno nonagesimo huius saeculi disputationem:

De limitibus, quibus facultas domicilii mutandi circumscribitur, Praefide Illust. WIESANDIO publice defendi. Anni spatio praeterlapso examina pro praxi et candidatura, nec non in sequenti anno istud, quod rigorosum vocatur, subii; per annum et quod excedit, accedere mihi licuit ad iudicia, quae in praefectura circulari exercentur, quod ipsum in causa fui, ut ab Amplissimo DIETERICO, praefecto, haud pauca officia in me conferrentur, quae silentio praeterire nefas esset. Iam vero in eo versor, ut summos in utroque iure honores mihi expectam, veniaque ab illustri Ictorum ordine impetrata dissertationem, cui

Pro testamentis

inscribitur, defendere institui, quod, ut feliciter mihi cedat, ex animo opto,

Hanc igitur testamentorum defensionem, ut finem propositum consequatur, proximo die XXVI. Septembr. et quidem, venia a Serenissimo Principe Electore data, sine alicuius praefidis auxilio, in se suscepturus est, neque dubitandum, quin hoc negotium e voto ipsi sit successurum. Etenim in iuris scientia eam sibi, pro egregia animi indole, comparavit doctrinae copiam, ut in examinibus quoque consuetis dignissimus haberetur, qui aliquando ad summos in utroque iure honores posset admitti. Quamobrem eo magis, ut RECTOR ACADEMIAE MAGNIFICUS, ILLUSTRISSIMI COMITES, PATRES ACADEMIAE CONSCRIPTI, OMNES DIVINAE HUMANAEQUE SAPIENTIAE DOCTORES, GENEROSISSIMI item ac NOBILISSIMI COMMILITONES huic panegyri frequenter interesse velint, cum Ordinis mei, tum meo nomine, ea, qua par est, obseruantia rogo. P. P. Domin. XVII. post festum S. S. Trinitatis A. O. R. MDCCLXXXIII.

W. Henberg, Diss., 1792/93

vd 18

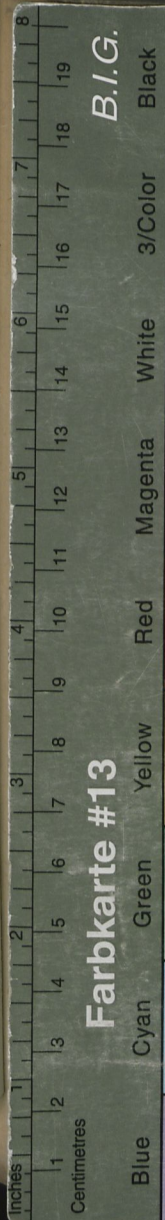
ULB Halle

3

006 009 964

B.I.G.

Farbkarte #13

19

1793 4 75

IS IVRIDICI
IN
VITTENBERGENSI
H. T.
CANVS
VS CHRISTIANVS
V G E L

SSOR, ET IN SENATV CIVITATIS
NB. SYNDICVS
B. S.

ineft
*diffarum cautionum publicarum
earumque anonymarum
Ratio I.*

